

Megyei jogú városok (önkormányzati rendszer)

A megyei jogú város olyan város Magyarországon, amely – megfelelő eltérésekkel – saját hatáskörként ellátja a megyei feladat- és hatásköröket. A megyei jogú várossá alakulás módját, valamint az azzal járó jogokat és kötelezettségeket jogszabályok írják elő. 2006 óta Magyarországon 23 megyei jogú város van: valamennyi megyeszékhely Budapestet kivéve, és öt további város. (Budapest főváros a megalakulása óta különleges jogi helyzetben van a magyar városok között, ma sem tartozik a megyei jogú városok közé.)

Megyei jogú várossá nyilvánítás:

1970-ig az ország Budapest utáni négy legnagyobb városa, Miskolc, Debrecen, Szeged és Pécs volt megyei jogú város, 1970-ben Győr is megkapta ezt a rangot, 1990-ben pedig minden város, amelynek a lakosságszáma meghaladta az 50 000 főt. 1996-ban megyei jogú város lett mindkét megyeszékhely, amelynek a lakossága nem érte el az 50 000-es határt (*Salgótarján és Szekszárd*).

Az **1990. évi LXV. törvény** alapján a megyei jogú várossá nyilvánítást kérheti minden olyan város, amelynek lakossága meghaladja az 50 000 főt. Valamennyi érintett város (szám szerint húsz) élt is ezzel a lehetőséggel és meg is kapták a címet. 1994-ben a törvény módosítása folytán lélekszámától függetlenül automatikusan megyei jogú város lett minden megyeszékhely, ezzel a címet Salgótarján és Szekszárd is megszerezte.

Esztergom, bár lakossága a 30 000 főt sem haladja meg, benyújtotta kérelmét, hogy megyei jogú várossá válhasson, de nem sikerült megszereznie a többség támogatását a Parlamentben.

A törvény nem rendelkezett arról, hogy a megyei jogú városi címet el lehetne veszíteni, így Dunaújváros, Hódmezővásárhely és Nagykanizsa, bár nem megyeszékhelyek és népességük már nem éri el az 50 ezer főt, továbbra is viselhetik ezt a címet.

Érdet 2005. november 7-én az Országgyűlés megyei jogú várossá nyilvánította, mely a 2006. évi önkormányzati választások kitűzésétől lépett életbe. Bár a város lakossága éveken ezelőtt átlépte az 50 000 főt - ami a megyei jogú várossá nyilvánítás egyetlen konkrét feltétele -, az infrastruktúra hiánya miatt korábban nem sikerült megszerezni a szükséges parlamenti támogatást.

A megyei jogú városokhoz hasonlítható helyzetben 1950 előtt a törvényhatósági jogú városok voltak. 1954–1971 között a négy legnagyobb vidéki város (Debrecen, Miskolc, Pécs és Szeged) volt megyei jogú város, 1971–1990 között pedig az öt vidéki nagyváros (az előbbieken kívül Győr) a megyei város címet viselte, melyet 1989-ben Kecskemét, Nyíregyháza és Székesfehérvár is megkapott. A rendszerváltozáskor, pontosabban a tanácsrendszer megszűnésével, azaz az 1990-es önkormányzati választások napján a nyolc város megyei város jogállása megszűnt, ám az új rendszerben mindegyik (további tizenkét várossal együtt) megyei jogú város címet kapott.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. törvény** alapján megyei jogú városok a megyeszékhelyek és a 2012. január 1-jéig megyei jogú várossá nyilvánított városok. Ettől kezdve tehát új város csak akkor nyerheti el a címet, ha megyeszékhellyé válik, ha nem válik megyeszékhellyé, még 50 ezer fő fölött sem kaphatja meg ezt a címet. A jelenlegi megyei jogú városok viszont továbbra sem veszíthetik el e címüket.

Megyei jogú városok¹

Megyei jogú városok a megyeszékhelyek és azok az ötvenezernél nagyobb lakosságszámú városok, amelyeket az Országgyűlés a képviselő-testület kérelmére ilyennek nyilvánít. A megyei jogú város települési önkormányzat, amely területén - megfelelő eltérésekkel - saját hatáskörként ellátja a megyei önkormányzati feladat- és hatásköröket is. Képviselő-testülete a közgyűlés, amely a megyei jogú városban kerületeket alakíthat, és kerületi hivatalokat hozhat létre.

A megyével közös feladatokban való együttműködés előkészítésére és összehangolására egyeztető bizottságot kell felállítaniuk, amelynek tagjait fele-fele arányban a megyei jogú városi és a megyei közgyűlés választja.

Magyarország megyei jogú városai (a megyei jogú várossá alakulás éve, dőlttel jelölve a nem megyeszékhely városok):

○ Békéscsaba (1990)	○ Kecskemét (1990)	○ Szekszárd (1994)
○ Debrecen (1990)	○ Miskolc (1990)	○ Székesfehérvár (1990)
○ Dunaújváros (1990)	○ Nagykanizsa (1990)	○ Szolnok (1990)
○ Eger (1990)	○ Nyíregyháza (1990)	○ Szombathely (1990)
○ Érd (2006)	○ Pécs (1990)	○ Tatabánya (1990)
○ Győr (1990)	○ Salgótarján (1994)	○ Veszprém (1990)
○ Hódmezővásárhely (1990)	○ Sopron (1990)	○ Zalaegerszeg (1990)
○ Kaposvár (1990)	○ Szeged (1990)	

Magyarországon jelenleg 23 megyei jogú város van. Bár többségük egy megye székhelye, ezek a városok jogilag nem a megyék részei, hanem azzal azonos rangú közigazgatási egységek.

Magyarország megyei jogú városai, a megyei jogú várossá nyilvánítás időpontja szerint
(A térképet készítette: Horváth Balázs, VÁTI Nonprofit Kft)

¹ <http://www.terport.hu/telepulesek/telepulestipusok/megyei-jogu-varosok>

Magyarország megyei jogú városainak táblázata²

Terület	Lakónépesség az év végén, fő	Lakásállomány	Felsőoktatási hallgató	
			székhely szerint	kihelyezett tagozatok szerint
Közép-Magyarország	2 971 246	1 340 097	173 119	172 030

Ebből:

Budapest

Érd

Közép-Dunántúl

1 733 685	889 757	154 115	157 394
65 043	22 345	—	—
1 094 104	443 402	22 385	15 879

Ebből:

Dunaújváros

Székesfehérvár

Tatabánya

Veszprém

Nyugat-Dunántúl

48 104	22 851	4 085	4 085
101 943	43 293	6 229	2 425
70 164	30 254	1 922	714
64 339	26 246	9 881	7 417
994 698	418 510	24 861	27 910

Ebből:

Győr

Sopron

Szombathely

Zalaegerszeg

Nagykanizsa

Dél-Dunántúl

131 267	56 446	11 271	15 092
60 755	25 548	13 590	4 217
79 590	34 162	—	4 483
61 970	25 675	—	1 235
49 850	21 772	—	522
940 585	402 535	31 061	30 583

Ebből:

Pécs

Kaposvár

Szekszárd

Észak-Magyarország

157 721	70 334	28 076	25 654
67 979	28 143	2 985	3 306
33 720	14 977	—	1 302
1 194 697	511 590	31 963	32 409

Ebből:

Miskolc

Eger

Salgótarján

Észak-Alföld

168 075	76 053	13 546	13 096
56 530	25 449	8 286	8 270
37 166	18 285	—	462
1 481 922	618 063	43 428	43 922

² <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/veszpremmjv10.pdf>

Megyei jogú városok

Ebből:

Debrecen	208 016	90 342	32 133	28 543
Nyíregyháza	117 852	51 003	7 939	9 524
Szolnok	74 544	34 038	3 356	3 109
Dél-Alföld	1 308 470	596 484	34 530	37 466

Ebből:

Szeged	170 285	77 256	27 547	26 545
Kecskemét	113 275	46 818	4 633	4 904
Békéscsaba	64 074	29 441	-	1 326
Hódmezővásárhely	47 019	19 704	-	405
Ország összesen	9 985 722	4 330 681	361 347	361 347

Ebből:

23 megyei jogú város összesen	2 049 281	890 435	175 479	166 636
----------------------------------	-----------	---------	---------	---------